

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yirmi üçüncü İnikat

12. I. 1959 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	412	Umum Müdürlüğü kısmına bazı kadrolar ilâvesi hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/211)	427
2. — Havale edilen evrak	412:413	5. — Sakarya Mebusu Nusret Kirişci-oğlu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun 1 nei maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Dahiliye ve Muvakkat Encümen mazbataları (2/129)	427
3. — Yoklama	413	5. — Sualler ve cevaplar	427
4. — Müzakere edilen maddeler	413	A — Tahriri sualler ve cevapları	427
1. — Tebligat kanunu lâyihası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/105)	413	1. — Ankara Mebusu Nuri Ciritoglu'nun, Türkiye Emlâk Kredi Bankasının kredileri kesilen inşaat sahiplerinin durumunu ıslah için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine İmar ve İskân Vekili Medeni Berk'in tahriri cevabı (7/282)	427:428
2. — Rize Mebusu İzzet Akçal ve altı arkadaşının, Muvakkat kaza salâhiyetiyle başka yerlere gönderilecek hâkimlere ve aynı mahalde Cumhuriyet müddeiumumileri ile sorgu hâkimlerine vekâlet eden mahkeme başkâtiplerine verilecek tahsisat hakkında kanun teklifi ve Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/68)	413:427	2. — Tokad Mebusu Kerametdin Gençler'in, Türkiye Emlâk Kredi Bankasının kredileri kesilen inşaat sahiplerinin durumuna dair sualine İmar ve İskân Vekili Medeni Berk'in tahriri cevabı (7/279)	428:429
3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota tetatisi suretiyle akdolunan İstimlâk ve Müsadere Garantisi Anlaşmasının tasdıkı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/139)	427	3. — Adana Mebusu Kemal Sarıbra-	
4. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet			

himoğlu'nun, Adana'nın Mağara kazası Belediyesi'ne bir kamyon verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in, tahriri cevabı (7/359)

429

4. — Tokad Mebusu Faruk Ayanoglu'nun, pancar fiyatlarına ne vakit ne kadar zam yapılacağına dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in, tahriri cevabı (7/340)

429

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardin emniyet ve jandarma mensuplarından bazıları hakkında ilgili makamlara intikal etmiş şikâyet mevcud olup olmadığına dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik,

Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Ceza evlerinde mahkûmların içtimai mevkilerine, fikri seviyelerine, mânevi ve ruhi temayüllerine göre ayrı muamelelere tâbi tutulabilmeleri için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine Adliye Vekili Esat Budakoğlu cevap verdi.

Niğde Mebusu Asım Eren'in, memleketimizin kurak bölgelerinin zirai sulama işlerine dair Başvekilden olan şifahi suali okundu. Ziraat Vekili Nedim Ökmen, bu suale Nafia Vekili ile birlikte cevap vereceklerini beyan ettiğinden sualin cevaplandırılması gelecek haftaya talik edildi.

Ankara Mebusu İbrahim İmirzaloğlu'nun, Ziraat Donatım Kurumunca Ankara'da bir satış mağazası açılmasının düşünüülüp düşünüülmediğine dair sualine Ziraat Vekili Nedim Ökmen,

Çankırı Mebusu Dursun Akçaoğlu'nun, et darlığının önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen cevap verdi.

Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Ziraat Bankasının çiftçiye verdiği para yekûnunun 1957 senesinde baliğ olduğu miktara ve

Giresun'da çiftçiyi topraklandırma kredisi

olarak tevzi edilen para miktarına dair Ticaret Vekilinden olan şifahi sualleri, talebi üzerine getirildi.

Tebliğat kanunu lâyihasının, encümendeki maddeleri gelmediğinden, müzakeresi tehir olundu.

Mardin'in Daşyan köyünden Bedirhanoglu, Nazo diğeri adı Nazlı'dan doğma 7 Temmuz 1927 doğumlu Hıdır Çaçı hakkında verilen ölüm cezasının infazına dair Adliye Encümeni mazbatası kabul edildi.

Nakil vasıtaları hakkındaki Kanuna ek kanun lâyihasının birinci müzakeresi bitirildi.

Muvakkat kaza salâhiyetiyle başka yerlere gönderilecek hâkimlere ve aynı mahaldé Cumhuriyet müddeiumumileri ile sorgu hâkimlerine ve kâlet eden mahkeme başkâtiplerine verilecek tahsisat hakkındaki kanun teklifine dair Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları üzerinde bir müddet görüşüldü.

12. I. 1959 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Trabzon Mebusu	Kütahya Mebusu
Mahmut Goloğlu	Kemal Özer

Kâtip
Kırklareli Mebusu
Mehmet Ali Ceylân

2. — HAVALÉ EDİLEN EVRAK

Lâyihalar

1. — 1958 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvele yapılan ilâvenin kabulü hakkında kanun lâyihası (1/294) (Bütçe Encümenine)

2. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü 1958 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası (1/295) (Bütçe Encümenine)

3. — Petrol Dairesi Reisliği 1958 yılı Bütçe

Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası (1/296) (Bütçe Encümenine)

Teklifler

4. — Sinob Mebusu Mahmut Pınar'ın, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği hakkındaki 6235 sayılı Kanunun bazı maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair kanun teklifi (2/257) (Nafia ve Adliye encümenlerine)

5. — Trabzon Mebusu Salâhaddin Karayavuz'un, Rize'nin Karaağaç köyünden Mustafaoğlu, Asiye'den doğma, 1330 doğumlu Mustafa

Savaş'ın, affı hakkında kanun teklifi (2/258) (Adliye Encümenine)

Tezkere

6. — Adana Mebusu Kasım Gülek'in teğrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/336) (Teşkilâtı Esasiye Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümene)

Mazbata

7. — Balya kazası Bengiler köyünün 82 sayılı hanesinde kayıtlı Tahsinoğlu Ahmed Yaltı'nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye Encümeni mazbatası (3/277) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili İbrahim Kirazoğlu

KÂTİPLER : Abdullah Keleşoğlu (Samsun), İhsan Gülez (Bolu)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.
(Kastamonu seçim bölgesi mebuslarına ka-

dar yoklama yapıldı.)
REİS — Celseyi açıyorum.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Tebliğat kanunu lâiyhası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/105)*

REİS — Lâiyhanın bazı maddeleri encüme havale edilmişti. Bunlar encümeninden henüz gelmediği için bu maddeyi tehir ediyoruz.

2. — *Rize Mebusu İzzet Akçal ve altı arkadaşının, Muvakkat kaza salâhiyetiyle başka yerlere gönderilecek hâkimlere ve aynı mahalde cumhuriyet müddeiumumileri ile sorgu hâkimlerine vekâlet eden mahkeme başkâtiplerine verilecek tahsisat hakkında kanun teklifi ve Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/68)*

REİS — Geçen inikatta cereyan eden bir usuli müzakerede; encümenlerin kendilerine havale edilen tefsirleri kanun haline, kanun teklif

ve lâiyhalarını da tefsir haline sokabildikleri halde her hangi bir kanun maddesinin tadili suretiyle elde edilmek istenen gayenin başka bir kanunu tadil suretiyle istihsaline dair Dahili Ni-zamnamede emsali not bulunmadığı mülâhaza-sıyla işbu usuli meselenin halli bu inikada tâlik olunmuştu.

Bilâhara Riyasetçe yapılan tetkikat sonunda; bu hususta birçok emsal, karar ve tatbikat meycudolduğu anlaşılmış ve meselâ (3370, 3371, 3410, 3411, 5715, 5716, 5717, 5811 ve 5812) sayılı kanunlara ait lâiyhalar sadece birer kanunun tadiline mütedair olduğu halde encümenlere ikişer, hattâ üç kanunu tadil eden muhtelif teklifler halinde Umumi Heyete getirilmiş ve aynı şekilde de kabul olunmuşlardır.

Şu vaziyete göre Riyaset; halen mevzuu mü-

zakere olan Bütçe Encümeni raporunun tanziminde bir usulsüzlük görmemekte olduğundan müzakereye devam ediyoruz.

Söz isteyen var mı, efendim?

Buyurun Sefer Eronat.

Sefer Bey, konuşmanız usul üzerinde mi?

SEFER ERONAT (Yozgad) — Hayır, maddeler üzerinde. Bu lâyiha üzerinde.

REİS — Adliye Encümeni metni üzerinde mi, yoksa Bütçe Encümeni metni üzerinde mi konuşacaksınız? Bir teklif var da, onun için takaddüm eder mi diye sordum.

SEFER ERONAT (Devamla) — Rize Mebusu İzzet Akçal ve arkadaşımın teklifi üzerinde konuşacağım.

Muhterem arkadaşlarım; bundan evvelki müzakerelerde İzzet Akçal arkadaşımızın fikrine iltihak etmiş olan diğer arkadaşlarımız bir nokta üzerinde ısrar ettiler. Adliye Encümeninin tâyin etmiş olduğu madde metni üzerinde tevakkuf edilmesi, bu raporun reyeye konulması istendi. Hakikaten yapılan tadil teklifinde malî imkân itibariyle 107 ile 127 lira arasında muvakkat kaza salâhiyetiyle başka yerlerde vazife almış olan hâkimlere verilen bu paranın bu tadille hâsil ettiği netice 127 liradan 180 liraya çıkmaktadır. Yani bugünkü durum itibariyle büyük bir fark mevcut değildir. Şu halde kanunun gerekçesinde ele alınıp ileri sürülen hususları hiçbir zaman karşılıyacak durumda olmadığı gibi gayet kısıf ve zayıf bir imkân bahşetmektedir. Bu vaziyete göre bu kanunun Büyük Millet Meclisinden çıkabilmesi için yapılan bunca emek ve konuşmalar netice itibariyle 127 lira ile 180 lira arasında bir fark tevliyetmiş bulunmaktadır. Bu ise, bir yerden muvakkat kaza salâhiyetiyle ayrılmış olan hâkime hiç de maddi durumunu karşılamak imkânını bahşetmez. Şu vaziyete göre hâkimin durumundaki zorluğu izale için bu kanunu çıkarttığımıza göre, elde edilecek neticenin de tatminkâr olması lâzımdır. Halbuki vergiler çıktıktan sonra 127 lira ile 180 lira arasındaki fark sadece 50 küsur liradır. Bu kadar bir para için de böyle bir kanunun çıkmasına lüzum yoktu. Yani bu kanunun hâsilası büyük bir şey olmadı.

Kanun tetkik edildiği zaman şu da görülüyor ki, mezkûr 6245 sayılı Kanunun 33 ncu maddenin (A) fıkrası ile (B) fıkrası arasında bir adaletsizlik var. 33 ncu maddenin (A) fıkrasına

tâbi olan muvakkat kaza salâhiyeti ile yerinden ayrılacak olan hâkime verilecek 180 lira büyük bir karşılama olmayacağı gibi, muvakkat kaza salâhiyeti ile bir seneden fazla veya bir sene - hattâ altı ay olduğunu kabul edelim - yerinden alınmış, başka yere gitmiş olan hâkimler, refikasını daha evvel bulunduğu yerde bırakamaz. Faraziye olarak kabul edilebilirse de esasında hâkim altı ay yalnız başına refikasını daha evvel bulunduğu yerde bırakmaz. Beraber yaşadığı ve yaşesi üzerinde olanları da beraberinde götüreceğine göre harcırahı verilmez. Niçin? Muvakkat kaza salâhiyeti ile gidiyor da ondan. Bu muvakkat hizmet altı ay veyahut bir seneye yakın devam edecek. Niçin bir aile (muvakkat kaza salâhiyetliye gidecektir) ifadesi içinde mutazarrır olsun? Niçin yekdiğerinden ayrı yaşasın? Bunu tashih imkânı olmadığına göre yapılacak iş şudur: Bendeniz diğer arkadaşlarıma iltihak ediyorum. Türkçemizde bir söz vardır: «verdiğini ondur! vurduğunu öldür» derler. Burada ise ne ondurulan var, ne de öldürülen var. Muvakkat kaza salâhiyeti verilmesi suretiyle bu kanunun çıkması muvafık değildir. İkinci kısımda başkâtipler hakkındaki tadil çok yerindedir, esasen mağdur olan bu zümrenin daha çok terfi ettirilmesi icabettiği kanaatindeyim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Şahap Kitapçı!

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzuu geçen oturumda görüşürken biz Adliye Encümeninin bu husustaki mazbatasının müzakereye esas olması fikrini kabul etmiş ve müdafaaya çalışmıştık. Encümenler kendilerine tevdi edilen teklif ve tasarılar hakkında icabeden mazbataları yapar ve gereken müzakereleri icra ederler. Bizim müzakere mevzuu olan İzzet Akçal arkadaşımızın teklifi, muvakkat kaza salâhiyeti ile başka yerlere gönderilecek hâkimlere verilecek tahsisat hakkındaki kanunun tadili isteğinden ibarettir. Elde halen mevcut hükümleri ile yaşayan bir kanun mevcuttur. Bu kanun, ahiren çıkan Harcırah Kanununun malûm maddesiyle pek çok kanunların harcıraha taallûk eden hükümleri tadil ve ilga edilmiş bulunmasına rağmen meriyettedir. Yani Adliye Encümeninden sonra keyfiyeti tezekkür eden Bütçe Encümeni mer'i hükümleri,

Harcırah Kanunu meriyete girdikten sonra, bu kanun hükümleri içinde toplamayı düşünmüştür.

Emsal olarak gösterilen notlar bizi takyid etmez. Yüksek Meclis böyle bir mevzu ile yeniden karşışarşıya kalmış ve bu hususta kararlar almak durumunda bulunmuştur. Kaldı ki, harcıraha taallük eden hususlarda mevcudolmayan bir hüküm yoktur. Bu kanun teklifinde bahsedilen, bununla ilgisinden dolayı bir kanun getirilmesi mevzu bahis olabilir. Fakat teklif Bütçe Encümeninin görüşü gibi eğer Harcırarah Kanununa ait bir metin halinde mütalâa edilirse mer'i olan Tahsisat Kanunu hükümlerini ne yapacağız? Teklif sahibi arkadaşlarımız Harcırarah Kanununun mer'i hükümlerini bilmesine, rağmen hâkimlerin muvakkat salâhiyetlerle gönderildikleri yerlerde alacakları tahsisata taallük eden kanunun bir maddesinin tadilini istemişlerdir. Bu mevcut iken ayrı iki kanun sevk edilmesi İtüzüğün 35 nci maddesinin ikinci fıkrasına uygun düşmez. Bu fıkra, (Diğer bir veya daha ziyade encümünde aynı lâyiha veya teklif hakkında müzakere geçmiş ve mazbata tanzim kılınmış ise o encümenler yalnız kendilerine aid olan madde veya kısımları müdafaa ederler.) diyor. Yani ancak encümenler kendilerine teydi edilen ve daha evvel geçen encümenin tayin ettiği esasları tetkik eder. Bu itibarla ne emsalin mevcudolması, ne de hükümleri mer'i bir kanunun bütünü karşısında Harcırarah Kanununun umumi bir kanun olması esbabı mucibesi Bütçe Encümeni mazbatasının müzakereimize mevzu olarak alınmasını icabettirmez. Bu itibarla ben Adliye Encümeni mazbatasının görüşmelere esas alınması fikrini müdafaada ısrar edeceğim. Mâruzatım bu kadardır.

REİS — Bütçe Encümeni.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, geçen celsede de arz etmiştim; İzzet Akçal arkadaşımızın teklifleri iki kısımdan ibarettir : Birincisi, muvakkat vazife ile salâhiyetli tayin edilen hâkimlere 2544 sayılı Kanuna tevfikan verilmekte olan tahsisatı kâfi görmüyorlar. Bu tahsisat yerine yevmiye verilmesini, bunun miktarının da 12 ilâ 20 lira olmasını teklif etmektedirler. İkinci

talepleri de müddeiumumi ve hâkimlere vekâlet eden başkâtiplere şimdiye kadar vekâlet maaşı verilmemekte idi. Bunlara da vekâlet maaşının verilmesini talebediyorlar.

Muhterem arkadaşlar; meseleyi böylece vâz' ettikten sonra Bütçe Encümeninin raporunu tanzim şekline gelelim :

Bütçe Encümeni bu tekliflerin ikisini de tetkik ediyor, esbabı mucibelerini muvafık buluyor. Teklifler 25 . XII . 1957 tarihinde yapılmıştır. Malûmuâliniz olduğu üzere o zaman hâkimler tazminatına henüz yeni bir ilâve yapılmış değildi. Bu teklifin esbabı mucibesinde şu fikirler, şu mütalâalar ileri sürülüyordu : (Hâkimlere verilen para azdır, hâkim tazminatı kifayetsizdir, hâkimler hariçte daha fazla para kazanabilirler, daha müsait şartlar bulabilirler, bu yüzden vazifelerinden ayrılıyorlar, onun için hâkim bulunamıyor, salâhiyetle bir hâkim başka yere gönderilemiyor. Bu sebeple biz bunlara verilen parayı artırmak istiyoruz.)

O zamana kadar verilen para da aşağı - yukarı 107 - 120 lira arasında değişiyordu. Şöyle bir sistem mevcuttu : Bir hâkim salâhiyetle gittiği yerde vazife görürken oradaki mevcut kadronun yarısını, üçte birini, dörtte birini vekâlet maaşı olarak alıyordu. Şimdi bunu bir tarafa bırakıyorlar, yevmiye verelim, diyorlar. Adliye Encümeni bu yevmiyeyi 15 - 25 lira olarak kabul etmiştir. Yani vasatı olarak 20 liradan ayda 600 lira eder. Demek oluyor ki, Adliye Encümenince 107 lira yerine 600 lira verilmesi muvafık görülüyor. Bütçe Encümeni diyor ki, «madem ki, teklif sahibi arkadaşımız bir sistemi bırakıp başka bir sistem talebediyor, yani tahsisat ve kadro sistemini bırakıp yevmiye sistemine gitmek istiyor, o halde bunun teşhisini yapalım» diyor. Bilirsiniz ki, daimî vazifelilerin bir maaş sistemi vardır, bir de yevmiyeli ücret sistemi vardır. Yevmiyeli ücret sistemini kabul eden bir memur, asıl memurdur ve daimî olarak memuriyeti müddetince yevmiyesini alır. Ama muvakkat vazife olunca muvakkat vazifelere verilen yevmiye ancak harcırarah olur.

Arkadaşlarımız diyorlar ki, «Bir vazifeye bunlar muvakkaten gidiyorlar, ailelerini götürüyorlar, çünkü ne kadar kalacakları belli değildir.» Muvakkat olduğunu teklif sahibi de kabul ediyor. Devlet memurlarından vekâlet için bir kimse muvakkat bir vazife ile başka yere gönderi-

lirse, ona Hareirah Kanununa göre hareirahı verilmektedir.

Bir iki sene evvel Hareirah Kanunu tedvin edilirken müteferrik hareirah hükümleri bir araya toplanmıştır. Bir tek Hareirah Kanunu halen bütün hareirah hükümlerini şümüliyle içine alıyor ve metninde şu hüküm yer alıyor : (Bundan maada hareiraha talalûk eden bütün hükümler ancak bu kanunda yer alır ve bu kanunda tadilat yapmak suretiyle ancak başkaca bir hüküm kabul edilebilir) deniyor. Biz de bunu yaptık. Hareirah Kanununun bu hükmüne uyararak, bunlara verilecek yevmiyenin Hareirah Kanununun çizdiği sistem dâhilinde tesbitini muvafık bulduk.

Muhterem arkadaşlar; verilecek hareiraha gayet az diyorlar. Bu katiyen vârit değildir. Arz edeyim : Ben de hukukçuyum ama biraz insaflı düşünmek lâzım. Dört senelik bir hâkim, kabul ettiğiniz tazminat sistemi üzerinden 500 lira hâkim tazminatı alır ve Hareirah Kanunu tatbik edilirse, 15 lira yevmiye alacaktır. 300 - 400 lira da bu olacak. Keşif de var. Haftada 2 - 3 gün keşiften ayda 300 - 400 lira da buradan çıkar ve 700 - 800 lira da maaş ve ikramiye. Bütün bunları toplarsak hatırı sayılır bir meblâğ olur. Onun için Hareirah Kanununda kâfi derecede yevmiye verilmiyor diye, Adliye Encümeninin kabul ettiği yevmiye sistemini kabul etmek bendenize muvafık değildir. Hem Hareirah Kanununu zedelemiş oluruz ve hem de arkadaşlarımızın talebinin şümüli dışına çıkmış oluruz.

Kaldı ki, teklif sahibi 12 - 20 lira teklif etmişken. Adliye Encümeni bunu 15 ilâ 25 liraya çıkarıyor ve mazbata muharriri de aynı zamanda teklif sahibidir. Yani teklifi yapan yalnız İzzet Akçal değil, Servet Sezgin de teklif sahibidir ve aynı zamanda mazbata muharriridir.

Görülüyor ki, Bütçe Encümeninin yaptığı tasarruf, talebinin mevzuatımız dâhilinde yerini tesbit etmiş ve mevzuatımız içinde yerleştirmiş ve buna en âdilâne şekli vermiştir.

Teklifin ikinci kısmına gelince; teklifin ikinci kısmının bununla alâkası yoktur, vekâlet maaşına taallûk eder. O itibarla teklif iki kısımdan ibaret olduğuna ve bu iki kısım da yekdiğerinden farklı olduğuna göre Bütçe Encümeni bunları iki lâyiha halinde tesbit etmiş ve raporunu o şekilde tanzim etmiştir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Buyurun, Adliye Encümeni.

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. VACİD ASENA (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; Bütçe Encümenine mensup Mehmet Daim arkadaşımız biraz evvel yapmış olduğu mâruzatta Adliye Encümenine bir târiz mündemiç olup bizi bir nevi insafsızlıkla itham mevkiinde bulundurdular.

MEHMET DAIM SÜALP (Siird) — Hakikatı söyledim, estagfurullah.

REİS — Öyle şey yok efendim.

VACİD ASENA (Devamla) — Sonra bir kanun tedvininde Adliye Encümeninin büyük bir kusur işlediğini ve bir hataya sapsmış olduğunu belirtmek istediler. Ben Mehmet Daim arkadaşımıza şu suali bu kürsüden teveih etmek isterim. Bütçe Encümeni Mazbata Muharriri (hareirah mevzuu ile alâkalı hükümler ancak bu kanuna ek olarak çıkacak kanunlarda yer alır) diye 6245 sayılı Kanunun 64 nci maddesinde bir hüküm mevudolduğunu beyan ettiler. Şimdi sualimin hangi esasa müstenidolduğunu şurada açıklayacak vaziyete gelmiş bulunuyoruz.

Hareirah Kanununun hini tedvininde 2544 numaralı Kanun meriyette idi ve halen de mer'i bulunmaktadır. Eğer 2544 sayılı Kanun hareiraha mütaallik bir kanun idi ise, 6245 numaralı Hareirah Kanunu ile kaldırılması icabediyordu. Bir kanun yapılır iken başka kanunlar ile irtibat derecesi evvel emirde nazara alındığından ve kanunun vaz'ında bu teknik esas bu mahiyette bulunduğundan bu nazariyenin dışına çıkılmasına Meclis müsamaha ve müsaade etmez. 2544 sayılı Kanun Hareirah Kanununa muhalif bir kanun olmadığı cihetle meriyette bırakılmıştır. Zaten Hareirah Kanunu ile de irtibatı olmaz. Mevzuu tahsisat verilmesine mütedairdir. Bu itibarla, Mehmet Daim Süalp arkadaşımın bu noktaya mâtuf itirazları her suretle meerruhtur.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Sakarya) — Meerruhtur mu?

VACİD ASENA (Devamla) — Vârit değildir, mânasına söyledim. Eski tâbiri bu. Ben de eskilerden olduğum için kullanıyorum, bazan meerruhtur ve madrup diye lûgavi mânada değil, meeazi mânada aldım. Evvelce adli lisanda geçirdi.

Efendim, Bütçe Encümeni mevzuu biraz evvel arz ettiğim hareirah sistemine irca etmek suretiyle bir tadil cihetine tevessül etmiş bulu-

nuyor. Fakat daha evvel şu ciheti arz etmek istiyorum ki, 2544 numaralı Kanun ki, halen yasa-maktadır. Bu kanunun metninde şöyle bir esas mütalâa edilmiştir : «Muvakkat kaza salâhiyeti verilerek başka yerlere gönderilen hâkimlere gönderildikleri memuriyetlere muhas-sas maaş tutarının üçte birinden yarısına kadar vekâletçe tensibedilecek miktarda tahsisat ve-rilir.» Yani kasit tahsisattır, tahsisat verilme-sini tazammun eder. Şimdi tahsisat kelimesinin ifade ettiği mâna nedir, harcırah kelimesinin ifade ettiği mâna nedir? Bunların mevzuatımız sistemlerine göre çözülmesi, halli lâzımgelir. Bütçe Encümeni hangi noktaya dahi temas et-tiğini ifade etmeden eline 6245 numaralı Har-cırah Kanununu almış ve bizim sevk etmek istediğimiz hükümlere atfı nazar etmemiştir. Bu mâruzatımla kendilerini teyakkuza sevk etmiş-sem bahtiyar olacağım.

Muhterem arkadaşlar; biz bu kanunun ka-bulünü istirham ederken bütçeye her hangi bir külfet dahi tahmil edecek esastan tebaüt etmiş oluyoruz, aynı zamanda 2544 numaralı Kanu-nun ruhundan ve mânasından da ayrılmamış, ona sadakatimizi göstermiş bulunuyoruz. Çün-kü, bu kanunun kabul ettiği ana prensip, salâhiyetle gönderilecekler yapılıcak tediye nin kadro fazlalarından müterakim tasarruflardan ödenmesini istihdaf ediyor. Yeni kanununda da aynı esas kabul edilmiştir. Yalnız orada şu nis-pet bu nispete değiştirilmiştir. Şeklinde bir hü-küm yeniden konmuş oluyor. Bu da hâkimlere yapılacak tediye miktarındaki cüzi artışı ifade etmektedir. Kanunun, bundan evvelki celsede mâruzatta bulunurken, hâkimlere verilecek tah-sisatın hususi kanun ile tedvin edileceğinin Teş-kilâtı Esasiyede tasrih kılındığını işaret etmiş idim, yine aynı noktaya temas ediyorum. Tah-sisat Kanunu ile Harcırah Kanunu arasında hiçbir benzerlik, irtibat ve alâka yoktur.

Arkadaşlar, son olarak asıl usuli cihete bir kere daha temas edeyim : Dahilî Nizamnamenin 35 nci maddesinin 1 nci fıkrası gayet sarihdir. (Bir lâyiha veya teklifi Heyeti Umumiyede baş-hca aidolduğu encümen müdafaa eder.) Bu su-reti umumiyede konulmuş bir hükümden iba-rettir.

Fakat, ikinci fıkrasında, mütaaddit mazba-taların ne şekilde müzakereye esas tutulacağı

gösteriliyor. (Diğer bir veya daha ziyade encü-mende aynı lâyiha veya teklif hakkında müza-kere geçmiş ve mazbata tanzim kılınmış ise, o encümenler yalnız kendilerine aidolan madde veya kısımları müdafaa ederler.) deniyor.

Tetkik buyurduğunuz mevzuda bütçeyi alâ-kadar eden hemen hemen yalnız merasime ait-tir. Nizamnamenin bâzı takyidatına muamele tevfiik edilmesi suretiyle oraya havale edilmiş-tir. Mevzu aslında doğrudan doğruya Adliye Encümenine taallûk eder. Adliye Encümeni de buna ait mazbatasını tanzim etmiş bulunması itibariyle bu mazbatasının evvel emirde müza-kere mevzuu edilmesi hakkında bendeniz bun-dan evvelki celsede bir de takrir sunmuştum. Bu takririn reye vaz'ını istirham ediyorum. Eğer Adliye Encümeni mazbatasının müzakeresi sırasında Adliye Encümeninin tanzim etmiş ol-duğu metin üzerinde her hangi bir tadilât, ilâve veya tadilât yapılmasını Büyük Meclis muvafık gördüğü takdirde elbette biz de buna her veç-hile uyacağız. Binaenaleyh, biz Nizamnamenin sarih kaydına istinadetmek suretiyle bu usul meselesinin evvel emirde halli lâzımgeldiğini de arzı izah etmiş olduğumuzdan, Başkandan rica ediyorum, bunu reye vaz'etsinler. Nizamna-menin hükümlerini elbette Büyük Meclis ben-den daha iyi takdir edeceklerdir.

REİS — Bütçe Encümeni Halil İmre.

BÜTÇE ENCÜMENİ REİSİ HALİL İMRE (Bahkesir) — Muhterem arkadaşlarım, encü-menlerin kendilerine tevdi edilen işlerle meşgul olması hükmüne mütaallik, bundan evvelki cel-sede dermeyan edilen itirazı Divanı Riyaset tet-kik etmiş ve celsenin açılışında da noktai naza-rını ifade etmiş idi. Bu noktada İçtüzük ve onun tatbikatında bir aykırılık olmadığını bendeniz de tekrar ederek, diğer itiraz edilen noktalara geçi-yorum.

İçtüzüğün 35 nci maddesinde; (Birkaç komis-yondan geçen kanun lâyihaları üzerinde müza-kereler sırasında o komisyonlar ancak kendileri-ne taallûk eden hükümler üzerinde savunurlar.) denmektedir. Vacid Bey buna işaret etti.

Şimdi muhterem arkadaşlar, evvelemlerde bu kanunu anlıyalım. Şu kanun ne kanundur? Bir adliye kanunu mudur, yani bir faaliyeti adliye-yi tanzim eden, bir hukuk kaidesini getiren ve-ya bir hukuk kaidesini nez'eden bir kanun mu-

dur? Değildir. Düpedüz İçtüzüğün akçalı kanun dediği, malî kanun dediği kanunun tâ kendisidir. Aksi takdirde malî kanunları teşhis etmeye imkân yoktur. Çünkü her kanunun malî bir hizmete mücaverete izafe edilmesi mümkün değildir. Hizmetsiz akça olması vâridi hatır değildir. Elbette akça da bir hizmete verilecektir. Bu akça Devletin umumi malî nizamı içinde yer alması lâzımgeldiği içindir ki, Bütçe Encümeni, akçalı gösterilen bu kanuna, ihtimamla mahiyet ve istikametini tâyin etmiş bulunmaktadır. Bu bakımdan Bütçe Encümenini bir vazifesizlik içinde görmek mümkün değildir. Aksi takdirde bir Harcırah Kanununu Bütçe Encümeninde tetkik etmek mümkün değildir. Adliye Encümeninde adlî hükümlerin, Maarif Encümeninde maarif işlerinin, Nafia Encümeninde nafia işlerinin tetkik edilmesi diye bir şey yoktur. Harcırah ve akçalı kanunların tümünün, bugün mevcudolan nizama göre, Bütçe Encümeninde müzakere edilmesi bizim müesses kaidelerimizden birisidir.

Şimdi bizzat teklifin kendisine geleyim muhterem arkadaşlar :

Teklif evvelce Harcırah Kanununda mevcudolan, 2544 sayılı Kanunun hükümleri muhafaza edilmekte idi, yaşıyordu. Zira o zaman bir harcırah yevmiyesi mahiyetinde değil, bir vekâlet ücreti mahiyetinde idi ve Harcırah Kanununun yanında onun için muhafaza ediliyordu.

Teklif sahipleri dediler ki; «Bugün Devlet hizmetinde yer değiştiren bir memurun yer değiştirmeden mütevellit hakları bu Harcırah Kanunu ile tesbit edilmektedir. 2544 sayılı Tahsisat Kanunu hükümleri, umumi Harcırah Kanunu hükümlerinden dahi istifade etmelerine mâni olmaktadır. Bu itibarla bunu bir vekâlet ücretinden çıkarıp bir yevmiye nizamına çevirelim.» Kanunun esbabı mucibesi ve şayanı dikkat tarafı budur. Bugün muvakkat vazife ile hizmet yerinden ayrılan memurların tâbi oldukları bir malî rejim mevcuttur, adına Harcırah Kanunu denmektedir. Mademki Tahsisat Kanunu teklifinde bulundular, vekâlet ettikleri kadronun muayyen bir nispetinde, miktarda, yer değiştirme tazminatı olarak almaktan vaz geçiyorlar, bütün Devlet dairelerine şâmil bir kanuna dönmek istiyorlar ki, bu kanun da mer'î Harcırah Kanunudur, dedik. Bütçe Encümeni

bu yeni nizamın mevcut nizam ile alâkalı olduğu için haklıdır. Adliye Komisyonu ile Bütçe Komisyonunun faaliyetleri arasında kanun tedvininde bir fark varsa - ki elbette ki olmak lâzımdır - Adliye Encümeni adlî kanunların yerini Devletin malî rejimi içinde tesbit edememiş ise, bunun yerini Bütçe Komisyonu tesbit etmiş ve mütalâalarınıza arz etmişse, tahmin ederim yanlış bir yolda değildir. Kaldı ki, muadeleti temin bakımından kendilerinin talebettikleri en son 25 liralık had, Harcırah Kanununun imkânları içinde otuz liraya kadardır. Yani adliyecî arkadaşların niçin itiraz ettiklerini anlamıyorum. Yevmiyeler vergiye tâbi değildir, vekâlet ücretleri vergiye tâbidir, ayrıca vergi kesilir. Diyorlar ki; vekâletle kaza salahiyeti verilen hâkimler ekseriyetle küçük hâkimlerdir. Onun için 25 lira yevmiyenin dînunda muhtemelen 22 lira takdir edilecektir.

Buyefendiler; bir vekâlet ücreti nizamını mutlaka muayyen bir derece içinde seyretmeye mecbur etmek doğru değildir. Niçin bir vekâlet ücreti munhasıran 25 lira yevmiyeye tekabül eden bir derecede cereyan etsin de 30 lira harcırah alacak olan hâkim bir vekâlet hizmetini yapamasın. Arz edilen kanunun bütün bu imkân ve hizmetleri, bugün mevcudolan malî rejimimiz içinde, hakikaten mütalâa ve takdirlerinize isabetle tesir edecek bir anlayış içinde getirildiğine eminim. Benim mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Bir dakikanızı rica edeceğim arkadaşları evvel emirde bir meseleyi halletmiş olalım: Arkadaşlar hangi encümen mazbatasının müzakeresi üzerinde konuşmak istiyorlarsa ona göre söz vereceğim.

Buyurun encümen.

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. VACİD ASENA (Balıkesir) — Efendim, Riyaset Makamı bizim istirhamımızı Yüksek Meclise arz etmiş bulunuyor. Şunu mâruzatıma ilâve edeceğim: Adliye Encümeninin hazırladığı metin teklifin esbabı mucibesıyla alâkalı değildir. Malûmunuz olduğu veçhile, teklifin bütün maddeleri üzerinde Adliye Encümeni tasarrufunu yapmış ve tadilat yapmak suretiyle yeni metinler hazırlamıştır, ki bu esaslar doğrudan doğruya tahsisat itasını tazammun etmektedir. 1958 malî senesi bütçesinde Adliye Vekâleti kısmının harcırah ve

muvakkat memuriyet faslındaki 110 bin lira kâfi gelmemiş, münakale yapılmış, bu da kâfi gelmemiştir. Bütçe Encümeninin tanzim etmiş olduğu metin kabul edildiği takdirde konulacak tahsisat ihtiyaca kâfi gelmediği takdirde açık bulunan yerlere her hangi bir hâkime salâhiyet verilmek suretiyle vazifedar kılınması kabil olmayacaktır. Şu veya bu memuriyet bir zata vekâleten tevdi kılınabilir, fakat hâkim kaza salâhiyetini haiz olduğu için mesaisi her hangi bir memurun çalışması ile ölçülemez. Bu, idari cihazın yapmış olduğu tasarruf ile kabili mukayese değildir. Adliye müesseselerinin muntazam çalışması arzu edilmiyor ve inkâr edilecekse o halde Bütçe Encümeninin tanzim etmiş olduğu metnin kabul edilmesi lâzımgelir.

• REİS — Sefer Eronat!

SEFER ERONAT (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, Bütçe Encümeni tadilinin birinci maddesini okuyorum :

MADDE 1. — 10 . II . 1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 14 ncü maddesinin 5 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

(5. Muvakkat kaza salâhiyeti ile gönderilenlere;) Güzel! Ne olacak gönderilenlere? Harcırah Kanunu gereğince harcırah ve yevmiyeleri verileceğini mezkûr Kanunun 33 ncü maddesi tâyin eder. Bu madde iki bentten ibarettir. Birinci bentte şahıslar tadâdedilmiştir. «Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, vekiller ve mebuslarla Erkâm Harbiye Umumiye Reisi haric olmak üzere, memur ve hizmetliler için 6 liradan aşağı düşmemek kaydıyla aylık veya ücret tutarının % 3 ünden az ve 6 sından fazla olmayacak.» Hâkim kaza kuvvetini temsil ettiğine göre bunlar içinde hâkim var mı? (Yok, sesleri) Yok. Şimdi bu maddenin (B) bendine geçelim :

«b) Bu kanuna tâbi kurumlarca mntaka merkezleri haricine vazife ile gönderilecek alelümum müfettiş ve müfettiş muavinleriyle Maliye Vekâleti hesap uzman ve uzman muavinleri ve vekâletler merkez teşkilâtına dâhil kontrolörler, bankalar yeminli murakıpları, senelik hesap tetkiki maksadiyle taşraya gönderilecek Divanı Muhasebat murakıp ve muavinleriyle Başvekâlet Umumi Murakabe Heyeti uzman ve uzman

muavinleri için - 15 liradan aşağı olmamak kaydıyla - aylık veya ücret tutarlarının % 3,5 inden az ve % 7 sinden çok ;

Olamaz.»

Bunların içinde hâkimlerimiz var mı muhterem arkadaşlarım? Yok. O halde hâkimlerimizi bu bütçe tasarısı kabul edildiği zaman hangisine intibak ettireceğiz? Ya 6 liralık yevmiyeye yahut asgâri 15 liralık yevmiyeye ithal edeceğiz. Kanunda sarahat bulunmadığından dolayı kanuniyet iktisabetmesi için buraya getirdiğimiz bu kanunun muvacehesinde nasıl hareket edeceğiz? O halde Bütçe Encümeninin bunu tavzih etmesi icabeder. Madem ki, Bütçe Encümeni bunu tavzih etmemiştir Adliye Encümeninin 15 liradan 25 liraya kadar bir karşılamaı ortaya koymuştur ve bu da birçok arkadaşlarımız tarafından kabul olunmadı. Binaenaleyh şöyledir böyledir diye iddia edilmektedir. Konuşulması ve bir karara varılması icabeden kanun tadilinin de Bütçe Encümeninin tadili olduğu ileri sürülmektedir. O halde Bütçe Encümeninin yapmış olduğu tadili de noksan bulduğumuza göre biz bu noksanlığı nasıl izale edelim? Şöylece tamamlamak zorundayız. Eğer böyle tamamlayacak olursak hem her iki tarafın noktai nazarı telif edilmiş ve hem hâkimler de bir zorluktan kurtarılmış olur.

(Muvakkat kaza salâhiyetiyle gönderilenlere verilecek yevmiye 33 ncü maddenin (B) bendi gereğince tesbit edilir) diye tadil edersek, 15 liranın üstünde ve diğerleri de aylıklarının % üç buçuğu ile yedi buçuğu arasında tehalüf edecek, fakat 15 liradan aşağı olmayacaktır. Hem bir taraftan Bütçe Encümeninin noksan bıraktığı ve tatbikatta tamamen tatbikatçıları iştibah içerisinde bırakarak müşkül duruma sokacak kısmı doldurulmuş olur, hem de iki encümenin noktai nazar ihtilâfı telif edilmiş bulunur.

Bu itibarla bu ricamın tasvibinize iktiran etmesini istirham etmekteyim. (Alkışlar)

REİS — Arkadaşlardan istirhamım esasa girişmeden evvel, şu iki encümeden hangisinin metni esas olsun meselesini halledelim.

Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Sakarya) — Muhterem arkadaşlar, varacağım neticeyi evvelden arz edeyim : Adliye Encümeni mazbatasının

konuşulması daha iyi olacaktır. Bunun sebeplerini izah edeyim.

Bunu söylemekle Bütçe Encümeninin mazbatasının ve ona bağlı metinlerin kanun tekniğine aykırı olduğunu veya bu şekilde bir hüküm sevk edilemeyeceğini ifade etmek istemiyorum.

Harcırah Kanununda yapılacak tadilatın aynı kanunda yapılması hakkında hüküm vardır. Başkâtipler hakkındaki hükmün yeri Bütçe Encümeni mazbatasında mucip sebepleri bildirilen şekilde o kanun olabilir. Kanun tekniği bakımından Bütçe Encümeninin teklifinde hata yoktur, fakat işin hakikati Adliye Encümeninin mazbatasına daha uygun düşmektedir, size bunun sebeplerini arz edeceğim.

Demir kıymetli arkadaşım Halil İmre konuşmalarında, Adliye Encümenini, hâkimlere verilecek yevmiyenin umumi tediye sistemi içinde yerini iyi bulamamakla itham ettiler ve «Umumi tediye sistemi içinde bu yevmiyeler daha iyi olarak Bütçe Encümeni mazbatasında yerini bulmuştur» dediler. Ben de buna karşılık ufak bir serzenişte bulunarak, «Bütçe Encümeni salâhiyet meselesinin adli hizmetler içinde yerini iyi olarak bulamamıştır ve encümenin bu salâhiyet meselesi üzerinde durması lâzımdır» diyeceğim. Boşalan her hangi bir memuriyete vekâletle diğer bir memurun bakmasıyla münhal bulunan bir hâkimliğin yerine bir hâkimin salâhiyetle bakması arasında üç bakımdan fark vardır :

Bir kere adliye işleri, adli işler günlük işler, günü tâyin edilen işlerdir. Bu bakımdan fark vardır.

İkincisi, hâkime ancak hâkim vekâlet edebilir. Tahrirat kâtibi bir kaymakama, jandarma kumandanı tahrirat kâtibine mahallinde vekâlet edebilir. Mahallinde bu boşluklar doldurulabilir. Fakat hâkimin hâkime vekâleti ancak bir başka kaza çevresinden verilmek suretiyle olmaktadır.

Üçüncü nokta : Salâhiyet müessesesi adliye içinde çok işler bir müessesedir. Bunu böyle kaydettikten sonra hâkime neden salâhiyet maaşı, vekâlet ücreti, yevmiyesi verdiğimizizi ifade etmek isterim. Hâkimi bulunduğu yerden alıp başka bir yere göndermekle kendisine bir münzam mükellefiyet tahmil etmiş oluyorsunuz. Hâkimin oraya gidebilmesi için bir karşılığın hâ-

kime verilmesi icabettir. Şimdi Bütçe Encümeninin teklifine göre vaziyet ne oluyor, bunu inceleyelim :

Bütçe Encümeninin esas işin içine nüfuz edememesi meselesi bu noktada temerküz etmektedir. Bir yerde inihâl vukubulduğu takdirde bu kadro eğer (35) ten yukarı ise kanunen Adliye Vekili 35 ten yukarı kadroları yukarıda maaş bekliyen hâkimlere vermek mecburiyetindedir. Yani bir yerdeki münhali 150 liralık münhal olarak kabul etmeye fiilen imkân yoktur. «Bu yevmiye 30 liraya kadar çıkabilir» diyor Bütçe Encümeni, işte bu yüzden çıkamaz. Çünkü 150 liralık kadro inihâl eder etmez sıra ile kaydırılması suretiyle 35 liralık bir münhal kadro kalır orada. Bu takdirde de buna terettübeden, harcırah 7,5 liradan ibarettir. Bir kazadan veya vilâyetten hâkimi alacaksınız diğer bir vilâyete veya kazaya gönderirsiniz. Hâkim bu yedibuçuk lira ile ne yapacak? Otel parası mı yapacak, yemek parası mı yapacak? Ne yapacaksınız yapacaksınız, oraya göndereceksiniz. Bu paraya hâkim gitmez, hele teminatlı hâkim hiç gitmez.

Şimdi bir de Adliye Encümeni mazbatasının aksak bir tarafı var mıdır? Yoktur arkadaşlar. Harcırah Kanununa ait tadilatın Harcırah Kanununda yapılması hakkında bu kanunda bir hüküm varsa da bunun karşılığını Anayasa hükümlerinde hâkimlerin maaş ve tahsisatlarının ayrı bir kanunda tâyin edileceğine dair sarahat da mevcuttur. Anayasanın bu sarîh hükmü karşısında Harcırah Kanununun o hükmünün ikmali hattâ hukuki mahiyet alır. Bu itibarla Harcırah Kanununda yapılacak değişikliğin Harcırah Kanununda yapılacağı esbabı mücibesine istinaden Adliye Encümeni mazbatasının tâlil edilmesi mümkün değildir. Bilâkis, esas itibarıyla arz ettiğim sebeplerden dolayı, Adliye Encümeni mazbatasını üzerinde müzakerelerin devamında fayda vardır, muhterem arkadaşlar.

SAHAP KİTAPÇI (Tokat) — Muhterem arkadaşlar; Bütçe Encümeni Reisi son Harcırah Kanunu çıktıktan sonra yevmiyelere taallük eden hükümleri bunda toplamak zaruretiyle kendi noktalarını savundular.

Arkadaşlar, Harcırah Kanunundan evvel de bu memlekette, müteferrik hükümler halinde dahi olsa, harcırah hükümleri mevcuttu. Onlar mevcut ve mer'i olduğu zaman muvakkat salâhiyetle

başka mahallere gönderilen hâkimlere verilecek tahsisat müstakil bir kanunda yer almıştı. Esasen Anayasanın 56 nci maddesi de hâkimlerin tahsisatının hususi bir kanunda derpiş edilmesini âmirdir ve bunun içindir ki, maaşları, memurine mahsus ana maaş kanunları bulunmasına rağmen, Hâkimler Kanununa eklenecek listede mevcut ilâve ve bunların, memurların başka memurlara vekâleti gibi mütalâa edilmesi gayrikabil olan, Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın izah ettiği gibi, gayrikabil olduğu bir defa daha anlaşılır; vekâlet halinde verilecek para, her hangi bir memura verilen yevmiye değildir. O da bir tahsisattır, ve harcırâh hükümleri mevcud olduğu takdirde dahi bu tahsisatın verilmesi lâzımdır. Kanun ile derpiş edilmiştir. Arkadaşımızın getirdikleri tadil teklifi de, Tahsisat Kanununun tadilidir. Ve ünvanı da (Tahsisat Kanununun değiştirilmesi hakkında Kanun) dur. Yoksa bunu yevmiyeye taallük ediyor şeklinde mütalâa etmek suretiyle, harcırâh hükümleri dairesinde mütalâa etmeye Anayasa bile müsait değildir. Çünkü, Anayasa bütün hâkim tahsisatının müstakil kanunlarla derpiş edilmesini âmirdir ve bir müstakil kanun mevcuttur. Bu eskiden harcırâh hükümleri mevcud olduğu zamanda da, son defa meriyete giren Harcırâh Kanununun zamanında da mevcuttur. Ve istenilen teklif de, harcırâh hükümleri mevcud olduğu halde meriyeti devam eden (muvakkat salâhiyetle bir yere gönderilecek hâkimlerin tahsisatında değişiklik yapılması hakkında kanun) dur.

Bu itibarla, bu noktadan hareket edersek, hukuki bir nizamı müdafaa eden Adliye Encümeni mazbatasının müzakeremize esas olması Anayasa, hukuk ve hâkim anlayışımıza uygun düşer kanaatindeyim.

REİS — Bütçe Encümeni.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA M. DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, konuşan dört arkadaşımızdan ikisi Bütçe Encümeni raporunun Nizamnameye uygun olarak getirilmiş olduğunu beyan ettiler. Yalnız maddelere bâzı itirazlar vukubuldu; maddelerin müzakeresinde bu itirazlara cevap vereceğiz. İki arkadaşımız da tamamen Bütçe Encümeni raporunun reddi ile Adliye Encümeni rapo-

runun görüşülmesini arzu etmektedirler. Bu arkadaşlarımızdan birisi Adliye Encümeni raporunu savunan arkadaşımızdır. Bu arkadaşımızın yalnız bir cümlesini zikretmekle onun fikirlerinin ne derece doğru olduğunun takdirini size bırakıyor ve zapta geçirdiği bu cümlesini tekrar okumak lüzumunu hissediyorum : (Adliye Encümeni raporunun, teklif sahiplerinin esbabı mucibesiyile alâkası yoktur) diyor. Kendisi itiraf ediyor bunu.

Şahap Kitapçı arkadaşımız da diyor ki, Harcırâh Kanunu meriyete girdiği zaman 2544 sayılı Kanunu meriyetten kaldırmadı, bu kanuna göre hâkim arkadaşlara bu tahsisat verilmekte idi, eğer bu tahsisat, harcırâh kabul edilmiş olsaydı Harcırâh Kanunu da, diğer kanunlar gibi bunu yürürlükten kaldırır diyor.

Ben de diyorum ki, eğer bu kanunun esasını teklif sahipleri değiştirmek istemeseler de biz bu kanunu kaldırmayız. Teklif sahipleri diyorlar ki; «Bu kanunla verilen tahsisatı kaldıralım, bunun yerine yevmiye sistemi kabul edelim.» Muvakkat vazifeler için verilen yevmiye ancak harcırâh olur. Sefer Onat arkadaşım Harcırâh Kanununun buna ait maddesini okudu, «memur ve müstahdemlere veriliyor bu harcırâhlar» diyor. Kendilerine sorarım, hâkim memur değil midir? Eğer memur değil derlerse, gene kendilerine sorarım, bir yerden bir yere naklettikleri zaman bunlar Harcırâh Kanununa göre seyahat yevmiyesi almıyorlar mı? O halde bunlar da memurdur, seyahatleri Harcırâh Kanununa göre verilmektedir.

Maddeler hakkındaki itirazlarına gelince; raporun tümü kabul edildikten sonra maddelerde cevaplarımı arz edeceğim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Encümen.

ADLİYE ENCÜMENİ M. M. VACİD ASENA (Balıkesir) — Efendim; Mehmet Daim Süalp arkadaşımız benim Meclise yapmış olduğum mâruzatımın baş tarafı ile son tarafını hafzedererek, yalnız ortadan bir cümle almak suretiyle tenkide çalışmıştır. Zabıtlar hepimizin önündedir. Tetkik edildiği takdirde ben bu kısma temas eden ifadelerimin mânâsını söyle kabul ederek Meclise arz etmiştim. Her encümen kendine tevdi edilmiş bulunan teklif ve kanun lâyihasının esbabı mucibesine ve metnine bağlı kalmamak

suretiyle o işi kendi görüşü dâhilinde cemiyetin ihtiyacı neye takabül ediyorsa mevzuda tasarrufunu kullanmak suretiyle her türlü tadilâta tevessül edebilir, bu kendisine mufavvaz bir hak tır demek istemişim. Bu mânada kullandığım sözleri ve cümleleri inkâr ederek Meclisi görüşüne imale etmek istiyorsa, Meclis elbette çok musibolan takdirini kullanacak, Mehmet Daim Süalp arkadaşım yalnız burada bisud şekilde konuşmuş olacaktır.

Arkadaşlar; 2544 sayılı Kanun 4 Temmuz 1934 tarihinde mevki meriyete girmiştir. Bu tarihten beri ârızasız ve aksaksız tatbik edilmektedir. Bu sistemi bozduğumuz takdirde muhakkak ki, salâhiyetle bir kaza umurunun tedviri iktiza ettiği takdirde akamete mâruz kalacaktır. Af buyurun, şamandırabendedeceğiz.

REİS — Hamdi Öner, (reye reye sesleri) müsaade buyurun efendim, son söz milletvekilindedir. Buyurun efendim.

HAMDİ ÖNER (Adana) — Arkadaşlar, Bu mevzu çok konuşuldu. Bendeniz kısa keseceğim, maliyecilerle hâkim tahsisatları hususunda anlaşamamazlık ve münakaşalar klâsiktir.

Arkadaşlar; maliyeci arkadaşlar bir ciheti anlamamakta ısrar ediyorlar. Hâkimlik mevki bir ihtisas mevkiidir. Anayasada tahsisat ve maaşlarının ayrı bir kanunla tâyin edileceğini âmirdir.

Maliye Vekâleti ve Bütçe Encümeninde bulunan arkadaşlar bu hakikati kabul etmedikleri için adalet kadroları yarı yarıya senelere boş kalmıştır, bugün de rağbet tamamen temin edilememiştir.

Arkadaşlar; Ana Yasanın 56 ncı maddesi hâkimler için yalnız maaşın değil, tahsisatın da ayrı bir kanunla temin edileceğini âmirdir. Mühendislerin Nafia ve İmar vekâletlerinde 100 - 120 liraya kadar yevmiye almaları bir zaruret ifadesidir. Çünkü lâalettâyin bir memur rejimi ile mühendis temin edilemez, bir hâkimin ihtisasına binaen ödenek ilâvesi ile gösterilen ve verilen kıymet tahsisat hususunda neden esirgensin, neden kısalsın arkadaşlar?

Sonra; hâkim ailesinden ayrılıp aylarca başka yerde çalışmak zorunda kalacaktır. Bu, kendisi için bir külfet olmamalıdır. Bulduğu yerde seviyesine göre geçinecek bir tahsisat alabilmelidir. Sizi temin ederim ki; Bütçe Encümeni

mazbatasını kabul ederseniz gene kadrolar dolmayacaktır. Ve daha büyük bir külfet tekabülüne mecbur kalacağız. Onun için arkadaşlar zaten Bütçe Encümeni tasarısı kanun tekniğine de aykırıdır. Adalet Encümeni tasarısı üzerinde müzakere yapılmasını bendeniz de istirham ederim.

REİS — Takriri okuyoruz.

Yüksek Riyasete

Arz ettiğim sebeple Bütçe Encümeni raporunun reddini ve Adalet Komisyonu raporunun müzakereye esas ittihaz edilmesini arz ve teklif ederim.

Bahkesir Mebusu
Vaeid Asena

REİS — Geçen celseden beri devam eden müzakereler neticeye gelmiştir. Bütçe gelmiştir. Bütçe Encümeni mazbatasının değil, Adliye Encümeni mazbatasının görüşülmesi hakkındaki bu takriri reyinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Takrir reddedilmiştir. Bütçe Encümeni mazbatasını üzerinde konuşmalara devam ediyoruz.

Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Adliye Encümeni mazbatasında müstaceliyetle görüşülme talebi vardır, bu hususu reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Harcırah Kanununun 14 ncü maddesinin 5 ncü fıkrasının tadiline dair Kanun

MADDE 1. — 10 . II . 1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 14 ncü maddesinin 5 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir

5. Muvakkat kaza salâhiyeti ile gönderilenlere.

REİS — Takrirler var, okutuyoruz.

Riyaset Yüksek Katına

5. Muvakkat kaza salâhiyeti ile gönderilenlere aynı kanunun 33 ncü maddesinin (B) bendi gereğince yevmiyesi verilir.

İşbu teklifimin Bütçe Encümeni tadili 1 ncü maddesindeki tadil yerine ikamesini teklif ederim.

Yozgad Mebusu
Sefer Eronat

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Rize Mebusu İzzet Akçal ve arkadaşlarının, muvakkat kaza salâhiyeti ile başka yerlere gönderilecek hâkimlere ve aynı mahalde C. müdde-i umumileri ile sorgu hâkimlerine vekâlet eden mahkeme başkâtiplerine verilecek tahsisat hakkında kanun teklifinin aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 14 nci maddesinin 5 nci fıkrası ile 33 ncü maddesinin (A) bendinin tadiline ve 2544 sayılı Kanununun ilgasına dair Kanun;

MADDE 1. — 10 . XI . 1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 14 ncü maddesinin 5 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

(5. Muvakkat kaza salâhiyeti ile gönderilenlere;)

Adana Mebusu
K. Sarıbrahimoğlu

REİS — Sefer Bey, 5 nci bent olarak teklif ettiğiniz tavrın tahsisatın artırılmasıyla alâkası var mıdır, yok mudur? Bu hususu tavzih etmenizi rica edeceğim.

SEFER ERONAT (Yozgad) — Yoktur.

REİS — O halde bu tavrındaki maksadınız nedir? Bu hususta Bütçe Encümeninin bir noktai nazarı var mı?

Buyurun encümen.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Arkadaşımızın tavrında tahsisat artışı vardır. Bu ciheti kendileri sarahatle belirtmediler.

Bu fıkra aslî vazifesi seyyar olanlar içindir. Hâkimler (A) fıkrasına girmektedir.

Biz encümen olarak bu tavrı iştirak etmiyoruz. Esasen tavrın tahsisat artışı tazammun ettiği için Riyasetin reye kaymaması icabeder. Çünkü tahsisat artışı tazammun eden tavrılar tek imza ile verilemez.

REİS — Buyurun Sefer Bey.

SEFER ERENÖT (Yozgad) — Muhterem arkadaşlarım, hâkimlere vermiş olduğunuz ödenek bu yevmiyelerin takdirinde hesaba dâhil oluyor mu, olmuyor mu? Arkadaşımın beyanında bunu «dâhildir» şeklinde geçmektedir. Kanunun metni tetkik edilecek olursa durum buna müsait değildir. Tahsisat fazlalıyor mu? Hayır. Bunlar vukuu ile tahakkuk eden mas-

raflardır. Belki de bütçeye konmuş olan tahsisatın üçte biri dahi sarf edilebilir. Nereden mârûzatımla tahsisatın fazlaladığını iddia edebiliyorlar? Yani hâkimlerin birçokları istifa edecek, yahut mezunen ayrılacaklar da yerlerine birçok muvakkat vazifeli nakiller mi, yapılacak? Bu tahsisatın tamamının sarf edileceğini nereden biliyorlar? Böyle konuşmak en hafif tâbiriyle müspet konuşma değildir. 6245 sayılı bir Kanun var : 33 ncü maddesinin (A) bendinde memurları sayıyormuş, hâkimler de bu memurlara dâhilmiş. Buna göre hesap uzmanları 15 lira alacak da neden hâkimler 6 lira alacak? Adalet, müsavatla mütehalli olmaktır. Hesap uzmanı neden 15 lira alıyor; arada 9 lira fark var. Sebep? Bir hesap uzmanı oraya gittiği zaman daha çok mu iş görüyor? İmsake alışmıştır diye mi, hâkimin durumunun aynen devamı arzu ediliyor? Bir kanunda adalet prensibi olmadığı takdirde o kanun sakattır.

Bu böylece kalırsa hâkime 6 liradan ayda 180 lira, hesap uzmanı 450 lira alacaktır. Meselâ Akseki kazasında hesap uzmanı 450 lira alacak fakat muvakkat bir vazife alan ve orada bir sene ikamet edecek bir hâkim 180 lira alacak.

«Sen pister -i gülde güllerle handan

Ben külhan -ı mihnette, sebep ne?»

Bu olmaz, böyle şey olmaz.

6245 sayılı Kanun tedvir edilirken bu 33 ncü madde muhterem arkadaşlar hatalı olarak tedvin edilmiştir. Ve adaletsizdir. Bir adaletsizliği tasbih ederken yine bir adaletsizlik yapmak doğru değildir. Günah olur. Reddedin, daha iyi. Bir çatı altında yaşayan ve yaşamakta olan insanlar için bir adaletsizlik kabul etmek nasıl olur? Bir hâkim falan kaza köşesinde 180 lira ile kıvrana-cak. Aynı yerde diğer memur 450 lira alacak.

Aziz arkadaşlar; bir küçük misal arz edeyim: Devletler kayboluyor ve bir hâkim bu devletten sıyrılıyor, yaşayan insanlar arasına giriyor. Bir tarihi misal: Garbi Roma İmparatorluğunda İmparator «Karakallâ» zamanında «Moçyos Çuvalâ» isminde bir hâkim vardı. Karakallâ ismindeki kral kardeşinin kızı Apripina ile evlenmek arzusunda ve o, hâkimden bir fetva istemektedir. Hâkim (Edi) vermediği takdirde hâkimi ölümle tehditmektedir. Hâkim fetvayı ver-

memiştir ve öldürülmüştür. Fakat kral da kardeşinin kızını Apripina ile evlenememiştir. 476 tarihinde tamamen tarihe karışmış olan Garbi Roma İmparatorluğu inkiraz bulmuştur ama bir âdil hâkimin ismi hâlâ yaşamakta ve B. M. M. kürsüsünde bugün zikredilmektedir. O hâkim kararının ve vicdanının arkasında yaşamaktadır. Ölümü pahasına kanaatinde ısrar edip adaletinden ve vicdanından sapmıyan o hâkimin ismi hâlâ anılmaktadır. Bu derece mukaddes olan bir isim ve «el'adül esasül mülk» diye aldığımız bu dâvayı memleket içine getirip 6245 sayılı Kanununun 33 ncü maddesinin A bendine yani 6 lira yevmiye içine sokmak bu milletin şanına uymaz ve Yüksek Meclisin adalet hissiyle kabili telif değildir. Bu milletin tarihinde hâkim ne zaman bir refah devrine girerse, tarihin o sayfası, parlaktır, yüksektir ve millette ilerleme hızlanmıştır. Tahsisat hususunda mâruzatım gayet basittir. Her iki komisyonun da arzusunun telif etmektedir. 6245 sayılı Kanununun 33 ncü maddesinin B fıkrasının tatbikini istiyorum. Nitekim bununun tatbik edildiği memur sayısı tümen tümendir ve hâkim için çok değerlidir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Bütçe Encümeni.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, encümenin tedvin ettiği gibi eğer bunlar (A) fıkrasında kalacak olursa alacakları, asgari 210 âzami 900 liradır. 40 lira asli maaşlılar 270 lira alacaktır. Halbuki halen yürürlükte bulunan kanunda, teklifte yazıldığı gibi 107 lira almakta idiler. Kaldı ki, bir husus daha var: Gideceği yerin kadrosu ile kendi kadrosundan hangisi yüksekse o kadro üzerinden harcın alacaktır. Farzedelim ki, 50 - 60 lira asli maaşlı bir hâkimin 35 veya 40 lira olan bir yere salâhiyetle gönderdik. Burada parayı kendi kadrosunun maaşı üzerinden alacaktır ki, bu da daha büyümekle 900 liraya kadar çıkmaktadır. (B) fıkrasına ilâve edilmesini isteyen arkadaşımıza hatırlatırım. Bu (B) fıkrası mütemadiyen gezmek mecburiyetinde olan müfettişler, kontrolörler, hesap uzmanlarına taallük etmektedir. Onların yevmiyeleri 25 den yukarı çıkmamaktadır. Fakat (A) fıkrasındaki memurlar için âzami had 30 dur. Yalnız en küçük rakamı düşünmiyelim, bir de büyükler için imkân sağla-

yan kısmı düşünelim, onu kabul etmek makatlarına daha uygun düşer.

REİS — Encümen, bir hususu öğrenelim. Acaba verilen bu takrirlere göre bir artma var mıdır, yok mudur?

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Sefer arkadaşımızın teklifinde tahsisatta artış vardır. Bizim hazırladığımız metinde 7 liradan başlıyor, kendileri ise 15 liradan başlatıyorlar. Onun için hâkim sayısı aynı tutulduğuna göre, elbetteki artış vardır.

REİS — Encümenin ifade ettiğine göre, her iki taksir de tahsisat artırılmasını tazammun ettiği için reye arz edemeyeceğim.

Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci madde olarak Kemal Sarıbrahimoğlu'nun yeni bir teklifi var, okutuyorum.

MADDE 2. — 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 ncü maddesinin (A) bendi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir :

(A - Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, vekiller ve mebuslar, Erkânı Harbiye Umumiye Reisi ile hâkimler haric olmak üzere, memur ve hizmetliler için (6) liradan aşağı düşmemek üzere aylık veya ücret tutarından % 3 ten az ve % 6 sından çok.)

REİS — Bu teklif de bir taraftan yeni bir kanun teklifini ihtiva etmekte, bir taraftan da tahsisatın artırılmasını tazammun etmekte bulunduğundan reyi âlinize arz etmiyorum.

İkinci maddeyi okutuyorum.

MADDE 2. — 2544 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi reyi âlinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş, lâ-yiha kanunlaşmıştır.

İkinci lâyihanın müzakeresine başlıyoruz.

Heyeti umumiyeleri beraber müzakere edilmiştir. Maddeyi okuyoruz.

Mahakimin teşkilâtına ait ahkâmı muaddil 469 sayılı Kanunun 5 nci maddesine 981 sayılı Kanunla eklenen fıkranın tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — Mahakimin teşkilâtına ait ahkâmı muaddil 469 sayılı Kanunun 5 nci maddesine 981 sayılı Kanunun birinci maddesiyle eklenen fıkra aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

Müddeiumumi ve sorgu hâkiminin gaybubetine reis veya hâkimin tensibi ile, bunlardan birine ait vazifeleri mahkeme başkâtibi umumi hükümler dairesinde vekâlet maaşı almak suretiyle görebilir.

REİS — Şahap Kitapçı.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Arkadaşlar, metnin yanlış olduğu kanaati ile söz almış bulunuyorum. Metinde; (Müddeiumumi ve sorgu hâkiminin gaybubetine) deniyor. Gerçi gaybubet kelimesi yokluğu ifade etmesi bakımından maksadı bir nispet tahtında ifade ederse de onun yanına; «Veya inhilâlinde» kelimesinin konması tatbikat ve maliyecileri daha açık bir ifadeye kavuşturması bakımından lüzumludur kanaatindeyim.

İkincisi de; «Mahkeme başkâtibi umumi hükümler dairesinde bu vazifeyi görebilir.» diyor. Onu da tensip buyurursanız «görür» şeklinde değiştirmek uygun olacaktır. (Doğru, doğru sesleri)

REİS — İzzet Akçal.

ENCÜMEN NAMINA İZZET AKÇAL (Rize) — Arkadaşımız Şahap Kitapçı gayet güzel belirttiler. Komisyonunda da bu eihet uzunuzadıya konuşulmuş ve üzerinde durulmuştu. Zannediyorum ki, metin tesbit edilirken küçük bir yanlışlık yapılmış. «Müddeiumumi ve sorgu hâkimliğinin inhilâli veya gaybubeti» olabakken, yalnız «gaybubetine» kelimesi geçmiş, inhilâli halî metne dercedilmemiş bulunmaktadır. Bu hal ile kabul edildiği takdirde maksadı teminden çok uzak olacaktır. Çünkü, adalet kadrosunda bugün 1 200 ün üzerinde münhâl bulunmaktadır. Kazaların ekserisinde sorgu hâkimliği ve müd-

deiumumilik münhâldir. Başkâtipler hâkimlerin tensibi ile bu vazifeleri ifa etmektedirler. Bunlar şimdiye kadar ücret almıyorlardı. Fakat, mademki bunlara bir vazife tahmil ediyoruz, bunun mukabilinde diğer memurlarda olduğu gibi bir hak vermeliğimiz lâzımdır. Teklifte gayem bu idi. Fakat, Bütçe Encümeni dâvayı ikiye bölerek iki kanun haline getirmiştir. Bu suretle burada küçük bir aksaklık husule gelmiştir. Ben encümen sözcüsünden rica ediyorum, vaziyeti burada açıklasın. Bu maddenin hatalı olarak çıkarılmasına imkân vermesinler.

REİS — Encümen.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim; teklif sahibi İzzet Akçal'ın maddeyi tashih eden bu teklifi encümende de müzakere edilerek kabul edilmişti. Rapora her nasılsa geçmemiştir. Aynen iştirak ediyoruz.

REİS — Kelimelerin takdim ve tehirinde fark oldu. Encümen ne yolda ifade ediyorsa kürsüden aynen söylenmesini rica ediyorum.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Maddenin ikinci fıkrası (müddeiumumi ve sorgu hâkiminin gaybubetine veya inhilâlinde) şeklinde olacaktır.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Benim takririmde ayrıca (görebilir) yerine (görür) olması vardır.

REİS — Takriri okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerle yapılması istenen tadilat metnindeki gaybubetine kelimesinden sonra «veya inhilâlinde» tâbirinin ve «görebilir» kelimesinin «görür» olarak değiştirilmesini teklif ederim.

Tokad Mebusu

Şahap Kitapçı

REİS — Bir yanlışlığa meydan vermiş olmayalım. (Gaybubetine veya inhilâlinde) diye takrirde yazılıdır. (Gaybubetine veya bu vazifelerin inhilâlinde) şeklinde olması, daha sarîh olur.

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Filhal Riyasetin ifade ettiği şekle iştirak ediyoruz.

REİS — Encümen filhal iştirak ediyor. (Müddeiumumi ve sorgu hâkiminin gaybubetine

veya bu vazifelerin inhilâlinde) şeklinde reyini-ze arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Takririmin son kısmı da var.

REİS — Efendim, «görür» lafzı takririn içindedir, encümen takrire aynen iştirak etmiştir ve takrir bu yolda reylerinize arz edilmiştir.

Bir takrir var, okuyoruz.

T. B. M. M. Sayın Riyasetine

Rize Mebusu İzzet Akçal ve arkadaşlarının, muvakkat kaza salâhiyetiyle başka yerlere gönderilecek hâkimlere ve aynı mahalde Cumhuriyet müddeiumumileri ile sorgu hâkimlerine ve kâlet eden başkâtiplerine verilecek tahsisat hakkında kanun teklifinin Bütçe Encümeni tarafından vâkı tadilât tasarısında aşağıdaki şekilde tadilât icrasını arz ve talep ederim.

981 sayılı Kanuna tevfikân C. Müddeiumumisi veya sorgu hâkimine ait vazifeleri gören mahkeme başkâtiplerine vekâlet maaşı verilmesine dair kanun teklifi:

Madde 1. — 981 sayılı Kanuna tevfikân C. Müddeiumumisi veya sorgu hâkimine ait vazifeleri gören mahkeme başkâtiplerine 1108 sayılı Maaş Kanununun 8 nci maddesi gereğince vekâlet maaşı verilir.

Madde 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meridir.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Maliye vekilleri memurdur.

Mucip sebeplerin özeti :

I - Bütçe Encümeninin her iki teklifi ayrılması kanun tekniğine daha uygun ve tatbikatta kolaylığı muciptir.

II - Fakat, tamamıyla ve pür teşkilât kanunu olan 469 sayılı Kanuna bünyesine yabancı bir ibare olan, vekâlet maaşı almak suretiyle görürler ibaresinin konulması, Bütçe Encümeninin de hassasiyet gösterdiği kanun tekniği anlayışına uymaz.

Vekâlet maaşı ve maaş mevzularını kapsayan 1108 sayılı Maaş Kanununun bünyesi içinde veya teklifte olduğu gibi 1108 sayılı Maaş Kanununa atıf yapan müstakil bir kanunla, tedvine girmek daha doğrudur.

Bu ve şifâhen arz etmiş bulunduğum esbaplara binaen, teklifimin kabulünü istirham ederim. Saygılarımla.

Adana Mebusu
Kemal Sariibrahimoğlu

REİS — Encümenin bir noktai nazarı varmı? Filhal iştirak ediyor musunuz?

BÜTÇE ENCÜMENİ ADINA M. DAİM SÜALP (Siird) — İştirak etmiyoruz.

REİS — Encümen takrire iştirak etmemektedir. Takririn dikkate alınıp alınmaması hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiş, takrir dikkate alınmamıştır.

Efendim, birinci maddeyi tashihli şekliyle tekrar okutuyorum.

Mahakimin teşkilâtına ait ahkâmı muaddil 469 sayılı Kanunun 5 nci maddesine 981 sayılı Kanunla eklenen fıkranın tadili hakkında Kanun

MADDE 1. — Mahakimin teşkilâtına ait ahkâmı muaddil 469 sayılı Kanunun 5 nci maddesine 981 sayılı Kanunun birinci maddesiyle eklenen fıkra aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

Müddeiumumi ve sorgu hâkiminin gayubetinde veya bu vazifelerin inhilâlinde, reis veya hâkimin tensibi ile, bunlardan birine ait vazifeleri mahkeme başkâtibi umumi hükümler dairesinde vekâlet maaşı almak suretiyle görür.

REİS — Efendim, maddeyi tashihli şekliyle yeniden okumuş bulunuyoruz. Maddeyi reylerinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye ve Maliye vekilleri memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini reyialinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evvelece müstaceliyet kararı alındığı için teklifin müzakeresi bitmiş ve kanuniyet iktisabetmiştir.

Bir takrir var okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Bütçe Encümeninde bütçe müzakereleri nihayetlenmeden evvel ruznamenin birinci müzakeresi yapılacak maddeleri arasında bulunan Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğlu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bağlı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinin takdimen ve müstaceliyetle müzakere edilmesini arz ve teklif ederim.

Muvakatt Encümen
Reis Vekili
Rize Mebusu
İzzet Akçal

REİS — Ruznamede iki kanun vardır. İster-seniz devam edebiliriz. (Sonra devam edelim, sesleri) Nusret Kirişcioğlu ısrar etmemektedir.

Diğer iki maddeye geçiyoruz.

3. — *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota teatisi suretiyle akdolunan İstimlak ve Müsadere Garantisini Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun lâ-yihası ve Hariciye, Adliye ve Bütçe encümen-leri mazbataları (1/139)*

REİS — Hariciye Vekili var mı? (Yok, ses-leri.) Vekil bulunmadığı için bunun müzake-resini bir defaya mahsus olmak üzere talik edi-yoruz.

4. — *Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Umum Müdürlüğü kısmına bazı kadrolar ilâvesi hakkında ka-nun lâ-yihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/211)*

REİS — Dahiliye Vekili bulunmadığı için müzakeresini bir defaya mahsus olmak üzere talik ediyoruz, ruznameye devam ediyoruz.

5. — *Sakarya Mebusu Nusret Kirişcioğ-lu'nun, Devlet Şûrası Kanununa ek 6716 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bağlı cetvelde de-ği-şiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Da-hiliye ve Muvakatt Encümen mazbataları (2/129)*

REİS — Dahiliye Vekili bulunmadığı için...

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Sakarya) — Muvakatt Encümen, buradadır.

REİS — Müsaade buyurun efendim; alâ-kalı vekil bulunmadığı için bir defaya mahsus olmak üzere bu mevzuu da talik ediyoruz.

14 . I . 1959 Çarşamba günü saat 15 te to-p-lanmak üzere İnikadı kapatıyorum.

Kapanma saati : 16,50

6. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLAR

1. — *Ankara Mebusu Nuri Ciritioğlu'nun, Türkiye Emlak Kredi Bankasınca kredileri ke-silen inşaat sahiplerinin durumunu ıslah için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sualine İmar ve İskân Vekili Medeni Berk'in tahriri cevabı (7/282)*

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun İmar ve İskân Vekili ta-rafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâ-

letlerini saygılarımla rica ederim.

3 Eylül 1958

Ankara Mebusu
Nuri Ciritioğlu

Türkiye Emlak Kredi Bankasından mevzuata uygun mukavelelerle kredi almak suretiyle inşaa-ta başlamış olan vatandaşların kredileri verilen emirle durdurulmuştur.

Bu yüzden yarım kalan inşaatın ikmalî husu-

sunda Vekâletinizce, inşaat mevsimi sona ermek üzere olduğuna göre, ne gibi tedbirler düşünülmektedir?

T. C.

İmar ve İskân Vekâleti 10 . I . 1959
Tetkik Heyeti
Sayı : 22

T. B. M. M. Reisliği Yüksek Makamına
Umumi Kâtiplik :

14 . XI . 1958 tarih ve 7/282, 1851/7447 sayılı yazıları karşılığıdır.

Ankara Mebusu Nuri Ciritoğlu tarafından, Türkiye Emlâk Kredi Bankası'na kredileri kesilen inşaat sahiplerinin durumunu ıslah için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair, tahriri sual takriri üzerine inceleme sonunda :

Türk parası kıymetini koruma hakkındaki 14 sayılı Kararla alâkalı Maliye Vekâletinin 4 . VIII . 1958 tarihli tebliği gereğince banka plâsmanları muayyen bir seviye üzerinden dondurulmuştur. Türkiye Emlâk Kredi Bankasının döndürülen plâsmanı ile mütenasip olarak muvakkaten inşaat başlanmış bulunan vatandaşların kredi tediyeleri durdurulmuştur.

Eylül ayı içerisindeki plâsman seviyesinin müsait bir vaziyet arz etmesi üzerine inşaat sitedasyonları için tediyele başlanmıştır. Bankadan mukaveleler ile kredi olarak inşaat başlanmış bulunan vatandaşların yarım kalmış inşaatlarının ikmalini sağlamak üzere bankaca lüzumlu tedbirler alınmış, Banka Umumi Heyeti fevkalâde içtima davet edilerek kanun ve nizamnamesinin verdiği salâhiyet ve imkânların kullanılması suretiyle 75 milyon Türk liralık tahvil ihraç edilmiş bulunmaktadır. Banka mukavelesi tahhütlerini yerine getirmek hususunda âzami gayret sarf etmekte bulunduğunu ve lüzumlu tedbirlerin alınmış olduğunu arz ederim.

İmar ve İskân Vekili
Medeni Berk

2. — Tokad Mebusu Keramettin Gençler'in, Türkiye Emlâk Kredi Bankası'na kredileri kesilen inşaat sahiplerinin durumuna dair sualine İmar ve İskân Vekili Medeni Berk'in tahriri cevabı (7/279)

23 . VIII . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İmar ve İskân Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile rica ederim.

Keramettin Gençler
Tokad Mebusu

Emlâk ve Kredi Bankası yardımıyla bütün vatan sathında meskenhane vesair binalar inşa edilmekte bu bankaya ipotek muamelesiyle yardımların miktarları tesbit ve mukaveleyle bağlandıktan sonra inşaat sahipleri muayyen miktarlarının bir kısmını alarak inşaat başladığı mütebakisinin inşaatın ikmalinde alması kesin olarak malûm bulunmasından malzeme ve üstadiyeleri borçlanılmış olduğu bir sırada âni bir emirle kredilerin kesildiği ve dondurulacağı öğrenilmiştir. İnşaatların yarıda kalması borçların ödenme imkân-sızlığı karşısında aynı zamanda hukuki bakımdan da zuhur edecek ihtilâfların telifi ve durum hakkında ne düşünüldüğünün açıklanması?

T. C.

İmar ve İskân Vekâleti 10 . I . 1959
Tetkik Heyeti
Sayı : 21

T. B. M. M. Meclisi Reisliği Yüksek Makamına
Umumi Kâtiplik :

14 . II . 1958 tarih ve 7 - 279, 1832 - 7340 sayılı yazıları karşılığıdır.

Tokad Mebusu Keramettin Gençler tarafından, Türkiye Emlâk, Kredi Bankası'na kredileri kesilen inşaat sahiplerinin durumuna dair tahriri sual takriri üzerine yapılan inceleme sonunda :

Türk parası kıymetini koruma hakkındaki 14 sayılı Kararla alâkalı Maliye Vekâletinin 4 . VIII . 1958 tarihli tebliği gereğince Banka plâsmanları muayyen bir seviye üzerinden dondurulmuştur. Türkiye Emlâk Kredi Bankasının döndürülen plâsmanı ile mütenasibolarak muvakkaten inşaat başlanmış bulunan vatandaşların kredi tediyeleri durdurulmuştur.

Eylül ayı içerisindeki plâsman seviyesinin müsait bir vaziyet arz etmesi üzerine inşaat sitedasyonları için tediyele başlanmıştır. Bankadan mukaveleler ile kredi olarak inşaat başlanmış bulunan vatandaşların yarım kalmış inşaatlarının

ikmalini sağlamak üzere Bankaca lüzumlu tedbirler alınmış, Banka Umumi Heyeti fevkalâde içtimaa davet edilerek kanun ve nizamnamesinin verdiği salâhiyet ve imkânların kullanılması suretiyle 75 milyon Tl. lık tahvil ihraç edilmiş bulunmaktadır. Banka mukavelesi taahhütlerini yerine getirmek hususunda âzami gayret sarf etmekte bulunduğu ve lüzumlu tedbirlerin alınmış olduğunu arz ederim.

İmar ve İskân Vekili
M. Berk

3. — Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Adana'nın Mağara kazası Belediyesine bir kamyon verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in tahriri cevabı (7/359)

22. XII. 1958

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun Ticaret Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi istirham ederim.

Adana Milletvekili
Avukat
K. Sarıbrahimoğlu

Adana'nın Mağara kazası Belediyesi, şehrin temizliğini temin edecek ve daha birçok zaruri âmme işlerini yapacak bir nakil vasıtasından mahrumdur. Sözü geçen şehir belediyesine bir kamyon verilmesi hususunda Vekâletçe ne düşünülmektedir ve ne zaman verilecektir?

T. C.

Ticaret Vekâleti

9. I. 1959

Hususi Kalem Müdürlüğü

Özel : 1/40

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

7. I. 1959 tarih ve 7/359-2347/9654 sayılı yazıya C :

Adana'nın Mağara Kazası Belediyesine bir kamyon verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu tarafından verilen tahriri sual tavriri, Başvekâlet Tanzim ve Tahsis Dairesi Reisliğini ilgilendir-

diğinden, ilişik olarak iadeten takdim kılınmıştır.
Saygıları ile,

Ticaret Vekili
H. Erkmen-

4. — Tokad Mebusu Faruk Ayanoglu'nun, pancar fiyatlarına ne vakit ne kadar zam yapılacağına dair sualine Ticaret Vekili Hayrettin Erkmen'in tahriri cevabı (7/340)

17. XII. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
Aşağıdaki sorunun Ticaret Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Tokad Mebusu
Dr. Faruk Ayanoglu

Şeker fiyatlarının 200 kuruştan 320 kuruşa yükseltilmesinin pancar müstahsılına daha fazla prim verilerek pancar ziraatını teşvik maksadına mâtuf bulunduğu beyan edilmiş olduğuna göre pancarın kilosuna ne miktar zam düşünülmektedir. Bu güne kadar kilosu 9 - 9,25 - 9,50 kuruştan alınan pancara niçin zam yapılmamıştır.

Son yapılan zamlar mevcut şeker stoklarına teşmil edildiğine göre bundan elde edilen kârın 1958 kampanyasında mubayaa edilen ve şeker stoklarını meydana getiren pancara da verilmesi icabetmez mi? Eğer pancara zam yapılacaksa hangi tarihten itibaren tatbik mevkiine konacaktır.

T. C.

Ticaret Vekâleti

9. I. 1959

Hususi Kalem Müdürlüğü

Sayı : Genel

Özel : 1/39

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Özü : 7. I. 1959 tarih ve 7/340

- 2292/9518 sayılı yazıya c. :

Pancar fiyatlarına ne vakit ne kadar zam yapılacağına dair Tokad Mebusu Faruk Ayanoglu tarafından verilen tahriri sual tavriri, Sana-yi Vekâletini ilgilendirdiğinden, ilişik olarak iadeten takdim kılınmıştır.

Saygılarımla.

Ticaret Vekili
Hayrettin Erkmen

